

اصول ترجمہی حقوقی

دبرا کائو

مترجمان

دکتر محمد عباس نژاد

سعید افزون

دبیر مجموعہ

دکتر فرزانه فرحزاد

فهرست

۷	معرفی مجموعه
۹	پیشگفتار به قلم: قاضی مایکل کاربی
۱۵	دیباچه
۱۷	قدردانی
۲۱	فصل اول: مقدمه
۳۱	فصل دوم: قانون، زبان و ترجمه
۸۵	فصل سوم: مترجم حقوقی
۱۰۹	فصل چهارم: موضوعات مرتبط با اصطلاح‌شناسی حقوقی در ترجمه
۱۶۱	فصل پنجم: ترجمه‌ی اسناد حقوقی خصوصی
۱۹۱	فصل ششم: ترجمه‌ی قوانین داخلی
۲۴۷	فصل هفتم: ترجمه‌ی اسناد حقوقی بین‌المللی
۲۹۵	منابع فارسی
۲۹۷	منابع انگلیسی
۳۴۵	واژه‌نامه

معرفی مجموعه

کار ترجمه سابقه‌ای بسیار طولانی دارد، اما مطالعات ترجمه، رشته‌ی دانشگاهی نسبتاً نوپایی است که به بررسی متن ترجمه، فرایند ترجمه و نقش آن در جوامع و ادوار تاریخی مختلف می‌پردازد. این رشته با رشته‌های دیگری چون زبان‌شناسی، روان‌شناسی زبان، جامعه‌شناسی، تاریخ‌نگاری و مطالعات فرهنگی تعامل دارد؛ یعنی هم ابزارهایی را برای تحقیق در این رشته‌ها فراهم می‌کند و هم خود از یافته‌ها و ابزارهای پژوهشی آن‌ها استفاده و راه را برای تحقیقاتِ میان‌رشته‌ای هموار می‌کند.

تأسیس و گسترش مطالعات ترجمه در مقاطع مختلف دانشگاهی، انگیزه‌ای فراهم آورد برای معرفی مطالب اصلی این رشته به پژوهشگران، مترجمان، مدرسان ترجمه، ترجمه‌آموزان و همه‌ی کسانی که با جنبه‌های نظری و عملی ترجمه سروکار دارند و به آن‌ها می‌پردازند. کتاب حاضر جزئی از مجموعه‌ی بزرگ «آشنایی با مطالعات ترجمه» است که به کمک متخصصان، دست‌اندرکاران و علاقه‌مندان مطالعات ترجمه در ایران و به همت نشر قطره، به این منظور تهیه شده است.

دبیر مجموعه - فرزانه فرحزاد

استاد دانشگاه علامه طباطبائی

پیشگفتار

به قلم: قاضی مایکل کاربی^۱

بنده همانند بسیاری از وکلا و قضات، تاکنون بیش تر وقت خود را صرف معانی مبهم کلمه‌های حقوقی کرده‌ام. این کلمه‌ها ممکن است در تشکیلات ملی یا زیرمجموعه‌های آن‌ها وجود داشته باشند، علاوه بر این ممکن است در قانون‌گذاری‌های محلی و یا در استدلال‌های حقوقی که برای تفسیر قانون عرفی، طی قرن‌ها نوشته شده است، ظاهر شوند.

ما حتی اگر با نمونه‌های آشنای متون حقوقی، که به زبان مادری‌مان نوشته شده‌اند و با مفاهیمی که شناخته شده و مورد قبول هستند، سروکار داشته باشیم، باز هم معمولاً درک معنی چنین متونی برای‌مان سخت است. در این مورد نباید شگفت‌زده شویم. فقط در پاپوا گینه‌نو^۲ تنوع زبانی زیاد با صدها گویش وجود دارد.

زبان‌ها از لحاظ منشأ، تفاوت زیادی با هم دارند. تنوع فردی و گروهی در

---

1. Michael Kirb

2. Papua New-Guinea

این خصوص اجتناب‌ناپذیر است. توانایی انسان‌ها در انتقال معانی به یک‌دیگر، معجزه‌ای بزرگ محسوب می‌شود. نکته‌ی شگفت‌انگیز این است که مفاهیم پیچیده‌ای هم‌چون اخلاق، علم و فن‌آوری، به صداهای کلامی و قطعات کوچک‌تر کلمه، جمله، بند و فصل تبدیل می‌شوند. نکته‌ی جالب دیگر این است که افراد یک جامعه‌ی زبانی، می‌توانند تا حدی به‌راحتی با یک‌دیگر ارتباط برقرار کنند و جریان کلی فکری یک‌دیگر را درک کنند، ایشان در واقع سیناپس‌های (محل تماس دو عصب) مغزی خود را با استفاده از ابزار زبان به یک‌دیگر مرتبط می‌کنند.

معجزه‌ی مورد بحث، «ارتباط» نام دارد، امری که ممکن است به آن توجه نشود «ارتباط» مفهومی است که همه با آن آشنا هستند، زیرا از دوران کودکی آن را تجربه می‌کنند. مفهوم «ارتباط» به این دلیل مورد توجه واقع نمی‌شود که نیاز به کشف ندارد؛ زیرا در سال‌های اولیه زندگی، کودکان به زبانی صحبت می‌کنند که با زبان اصلی خودشان نیز متفاوت است. کودکان تلاش می‌کنند که از موانع زبانی عبور کنند؛ بسیار شگفت‌انگیز است که آن‌ها در برخی مواقع، بدون صحبت کردن، به چیزی خیره می‌شوند تا آن را درک کنند. چگونه است که انسان‌ها نمی‌توانند مطالب ساده‌ای را که به یک‌دیگر می‌گویند، درک کنند؟ چرا همه به زبان انگلیسی صحبت نمی‌کنند؟

نباید به این سؤال‌ها خندید. بنده زمانی را به‌یاد می‌آورم که قضات و وکلا، کلاه‌گیس بر سر داشتند و فکر می‌کردند که می‌توانند مفاهیم را با فریاد زدن بر سر افرادی که از مناطق دیگری با فرهنگ‌های متفاوت به استرالیا آمده بودند، انتقال دهند. آن‌ها معتقد بودند که اگر بلند صحبت کنند، این افراد زبان انگلیسی را همانند افراد انگلیسی‌زبان، متوجه خواهند شد. استرالیایی‌ها کم‌کم متوجه شدند که افراد زیادی به زبانی غیر از انگلیسی صحبت می‌کنند، و زبان انگلیسی، زبانی درون‌قاره‌ای است که کم‌تر در دنیا استفاده می‌شود. در دهه‌ی ۱۹۶۰ اندک اندک، با از میان رفتن این ابهام، قضات و وکلا به

اهمیت ترجمه پی بردند. و هم‌چنین به خطرات و مشکلات موجود در ترجمه (خطرات و مشکلاتی که این کتاب به آن‌ها می‌پردازد) اشراف یافتند. هم‌چنین با افزایش تجربه در زمینه‌ی ترجمه این مطلب را فرا خواهیم گرفت که، انتقال کلمه‌ها، جمله‌ها و نظریه‌ها به زبانی دیگر، فعالیتی مکانیکی [غیر فکری] نیست. زبان انگلیسی همانند هر زبان دیگری، مملو از اصطلاحات، جمله‌های عامیانه، استعاره‌ها و آرایه‌های ادبی زیبایی است که مفهوم آن‌ها به سختی به زبانی دیگر منتقل می‌شود. درخواست قاضی ویا وکیل دادگاه، از مترجم مبنی بر این که «آن‌چه را شاهد می‌گوید، ترجمه کنید»، نگاه خیره و محنت‌بار مترجم به قاضی را در پی خواهد داشت. گاهی اوقات، مترجم از جای خود برمی‌خیزد و با پافشاری بیان می‌کند که اگر سؤال نپرسد و شفاف‌سازی نکند، به معنی دقیق پی نخواهد برد و ترجمه‌ی دقیقی انجام نخواهد شد.

ما دقیقاً، زمانی که متوجه شدیم، کلمه‌ها در بافت حقوقی، معنی خاصی پیدا می‌کنند، با ابهام دیگری در ترجمه‌ی حقوقی مواجه شدیم که دکتر کانو در کتاب عالی خود به آن پرداخته است. طی پنجاه سال گذشته، مسافرت‌ها و ارتباطات بین‌المللی، به میزان زیادی افزایش یافته است. در سال ۱۹۵۰ میزان افزایش این ارتباطات به اوج خود رسید. بخشی از آن به دلیل گسترش فیزیکی سفرها، در نتیجه‌ی پیشرفت فن‌آوری هواپیماهای جت غیرنظامی بود. اما بخش دیگر به دلیل گسترش ارتباطات از راه دور، اختراع اینترنت، گسترش فضای سایبری و ارتباط الکترونیکی انسان در هر قسمت از دنیا و حتی به خارج از جو زمین بود.

بنابراین، این نوع ارتباطات متقابل، نوعی کلام و سر و صدای راکد غیرقابل درک نبود، بلکه پلی بر روی خلیج تفاوت‌های زبانی بود. در نتیجه، نیاز به ترجمه‌ی واژگان، از فضای دادگاه فراتر رفت و وارد اقتصاد جهانی، معاهدات بین‌المللی، موافقت‌نامه‌ها و دادوستدهای جوامع مختلف شد و ارتباطی نزدیک‌تر بین جوامع برقرار کرد.